

GEOGRAFSKA EKSKURZIJA NA RAVENSKO

Zdenka Holsedl*

Povzetek:

Članek prinaša predstavitev geografske šolske ekskurzije za učence šestega razreda v Subpanonsko Slovenijo, v kateri učenci spoznajo različne tipe naselij na Ravenskem. S šolsko ekskurzijo se izvaja pouk v naravi, ki učencem približa realno in prostorsko pokrajino. Prikazan je postopek priprave in izvedbe ekskurzije, dodana sta učna lista za ponavljanje in preverjanje po končani ekskurziji. Izbrane cilje ekskurzije učenci uresničujejo na šestih opazovalnih točkah.

Ključne besede: šolska ekskurzija, Subpanonska Slovenija, naselja na Ravenskem

GEOGRAPHICAL EXCURSION TO RAVENSKO

Abstract:

In the article a geographical excursion for sixth grade pupils to the Subpannonian part of Slovenia is presented; the pupils get to know different types of settlements in Ravensko. The excursion is a kind of field work with the aim of making the pupils familiar with the real and spacious countryside. The preparatory phase and the execution of the excursion are described; two task sheets for refreshment and evaluation following the excursion are added. The aims of the excursion are verified at six observation points.

Key words: school excursion, Subpannonian Slovenia, settlements in Ravensko

Uvod

Geografija je v program osnovne šole umeščena zato, da učencu pomaga pridobiti znanje, sposobnosti in spretnosti, s katerimi se lahko orientira in razume ožje in širše življenjsko okolje. Z vsebinami in dejavnimi metodami pri pouku geografije razvijamo sposobnosti učencev za uporabo preprostih geografskih raziskovalnih metod, s katerimi pridobivajo informacije o okolju. Velika pozornost je namenjena zlasti pouku na prostem, saj s tem omogočamo doživljajsko učinkovitejši pouk. Medpredmetne (interdisciplinarne) šolske ekskurzije in terensko delo so dober primer za razvijanje proceduralnega in prenosljivega življenjskega znanja, ki je skupno vsem šolskim predmetom in s katerimi učenci pridobivajo novo znanje, ga izpolnjujejo in razširjajo (Kolnik, Karmen, 2011, 4).

Učenec pri šolski ekskurziji usvoji naslednje operativne cilje:

* Zdenka Holsedl je prof. slovenskega jezika in geografije, poučuje na Ljudski univerzi v Murski Soboti. holsedl@gmail.com

- obišče vsaj eno naravnogeografsko enoto Slovenije (interdisciplinarna ekskurzija);
- spozna lepote in geografsko pestrost Slovenije v okviru ekskurzije in terenskega dela;
- pridobiva prostorske predstave o domačem kraju, pokrajini in državi;
- spoznava vrednote in enkratnost slovenske pokrajine, razvija ljubezen in spoštovanje do slovenske naravne in kulturne dediščine in pripadnost slovenski državi;
- razvija sposobnost uporabe preprostih metod geografskega raziskovanja, kot so opazovanje, merjenje, preprosta analiza, intervju, kartiranje, uporaba statističnih in drugih virov ter literature na terenu (Kolnik, Karmen, 2011, 10).

Učenje na prostem lahko poteka v različnih oblikah. Pri skupinskem delu morajo biti jasno opredeljene naloge vseh članov skupine. Pri praktičnem terenskem delu lahko učenca tudi ocenimo. Ocena vključuje pripravo na delo, delo na terenu in pisno poročilo (delovni list). Učence je treba tudi pri praktičnem delu seznaniti z merili za ocenjevanje in s standardi znanja. Tipi nalog praktičnega dela, ki so primerni za osnovno šolo, so naloge merjenja, orientacije in dela z zemljevidom, naloge grafičnega ponazarjanja, naloge preprostega računanja, anketiranje, kartiranje, intervju, naloge neposrednega opazovanja.

Terensko delo omogoča učencem urjenje v opazovanju, primerjanje, logično sklepanje in posploševanje ter razvijanje sposobnosti samostojnega izobraževanja iz različnih virov (literature, leksikonov, enciklopedij, atlasov, svetovnega spleta), sposobnost komuniciranja in sposobnost za delo v skupini (Kolnik, Karmen, 2011, 31–34).

Primer šolske ekskurzije v 6. razredu: Subpanonska Slovenija

Učna enota: Naselja na Ravenskem

Učna priprava na ekskurzijo

Cilji:

Na ekskurziji učenci spoznajo različne tipe naselij, razmestitev hiš v naseljih, funkcije naselij, različne vrste hiš in znamenitosti, značilne za izbrani kraj. Seznanijo se s sodobnimi problemi, ki pestijo kraj in pomembnejše dejavnosti, ki jih kraj ponuja.

Učne oblike: frontalna, delo v dvojicah, individualno delo

Učne metode: razgovor, razlaga, opazovanje, pojasnjevanje, poročanje, delo s karto in kompasom

Korelaciji:

- likovna vzgoja (skiciranje obcestnega naselja in risanje panoramske risbe)
- zgodovina (baročni grad v Murski Soboti)

Novi pojmi: Pomurje, Prekmurje, Ravensko, obcestno naselje, gručasto naselje, razloženo naselje, panonska hiša, počitniške hišice, mestna hiša, funkcije, dejavnosti in problemi v naselju in okolici

Učna sredstva: Atlas Slovenije, karta Pomurja, delovni listi, svinčnik, beležka, kompas

Smer ekskurzije: Murska Sobota–Cankova–Puconci–Vaneča–Moravske Toplice–Tešanovci–Murska Sobota

Potek Priprava učencev v razredu

Učencem predstavim namen in cilje ekskurzije, da se lahko nanjo pripravijo. Seznanim jih z načinom dela, postanki ogledov, njihovimi aktivnostmi, vrsto in časom malice ter rekreacijo.

Obvestim jih o datumu ekskurzije, o času odhoda in prihoda, o ceni in kajta vključuje ter katere pripomočke morajo vzeti na ekskurzijo.

O ekskurziji pisno obvestim tudi starše.

Ekskurzija na terenu

Z učenci se zberemo pred šolo, od koder bomo začeli ekskurzijo. Pred odhodom učenci dobijo delovne liste z navodili in nalogami. Opozorim jih tudi na red in disciplino.

Zaključek ekskurzije v razredu

Učenci pridobljene informacije pregledajo, sistematizirajo in dopolnijo iz predpisane literature.

Z izpolnjenimi delovnimi listi preverimo realizacijo ciljev ekskurzije ciljev na terenu. Učenci sporočajo odgovore. Rešijo še delovni list za utrjevanje, ki ga doma dopolnijo s slikovnim gradivom.

Učenci dobijo list za preverjanje učne snovi, ki so jo spoznali na terenu.

Itinerarij

URA	KM	KRAJ	POSTANEK
8.00–8.45	0	Murska Sobota	45 minut
8.45–9.05	16	Cankova	40 minut
9.45–10.00	14	Puconci	1 ura 30 minut (malica)
11.30–11.40	3	Vaneča	1 ura 30 minut (rekreacija)
13.10–13.25	8	Moravske Toplice	1 ura
14.25–14.35	3	Tešanovci	30 minut
15.05–15.20	10	Murska Sobota	/

Opis krajev Murska Sobota

Spada med največja mesta na Ravenskem. Leži na ravnini ob reki Ledavi; na skoraj 5 km se ji na jugu približa reka Mura. Ogledamo si Trg zmage, Park miru z drevoredom in nekaj mestnih hiš.

Učenci na delovnem listu opišejo mestno hišo in značilnosti parka.

Cankova

Obmejna gručasta vas na Ravenskem, ki leži na pleistocenski terasi. Peš si ogledamo naselje. Ugotovimo, kateri tip naselja je značilen in kakšne so funkcije tega naselja.

Učenci ugotovijo tip in funkcije naselja, ki jih zapišejo na delovni list. Spoznajo nekatere sodobne probleme, ki se v naselju lahko pojavijo.

Puconci

Ravninsko gručasto naselje severno od Murske Sobote. Ogledamo si naselje in separacijo kremenčevega peska. Učenci tukaj pojejo malico iz nahrbtnika.

Učenci na delovni list zapišejo, kje v naselju so razmeščene hiše, in ugotovijo, zakaj je pomembna separacija kremenčevega peska. S kompasom določijo smeri neba.

Vaneča

Razloženo naselje leži na terasi nad Ravenskim in na južnih obronkih Goriškega. Ogledamo si naselje in ugotovimo, da so za večino hiš značilna gospodarska poslopja. V naselju je opaziti tudi večje število počitniških hišic, zaradi katerih se je v zadnjem času začelo razvijati vinogradništvo. V bližini je igrišče, kjer imajo učenci čas za rekreacijo.

Učenci ugotovijo, da ima večina hiš poleg gospodarsko poslopje, in da je opaziti več počitniških hišic, zaradi katerih se je začelo razvijati vinogradništvo. Narišejo panoramsko risbo.

Moravske Toplice

Razloženo naselje, ki se je začelo razvijati v turistični kraj. Ogledamo si naselje, ob katerem učenci spoznajo turistični pomen kraja. Pozorni smo na hišice, ki so zgrajene v panonskem slogu in pokrite s slamo.

Učenci ugotovijo dejavnosti, ki jih naselje ponuja gostom in spoznajo značilnosti panonske hiše. Izpolnijo delovni list.

Tešanovci

Tipično obcestno naselje na Ravenskem. Vas je zelo razpotegnjena na obeh straneh ceste. Ogledamo si naselje in razporeditev hiš v naselju.

Učenci ugotovijo, da gre za tipično obcestno naselje, in ga skicirajo na delovni list.

DELOVNI LIST ZA UČENCE

Navodila za uspešno delo:

1. Peljali se bomo skozi različne pokrajine, kjer boste spoznali različne tipe naselij. Natančno jih opazujte in poslušajte navodila za delo.
2. Ekskurzijo spremljajte ves čas poti tudi na priloženem zemljevidu.
3. Pomembne stvari, ki jih boste slišali, si sproti zapisujte.
4. Naloge, ki jih imate pred seboj na delovnem listu, boste reševali v dvojicah ali individualno, kot zahtevajo navodila ob nalogah.
5. Naloge so različne:
  - na karti boste spremljali pot ekskurzije in se s kompasom v naselju orientirali;
  - opazovali boste naravne in družbene elemente, ki sestavljajo pokrajino;
  - zapisovali boste pomembna opažanja in dopolnili, obkrožili, naštelili rešitve in odgovorili na vprašanja;
  - skicirali boste eno izmed naselij in narisali panoramsko risbo;
  - naučili se boste prepoznavati dejavnosti in funkcije, ki jih naselje ponuja gostom;
  - spoznali boste nekaj problemov, ki se v naselju lahko pojavijo;
  - če imate fotoaparata, boste lahko fotografirali različne tipe hiš in naselij.

6. Želim vam, da bi se na ekskurziji dobro počutili in se v naravi čim več naučili.

Na karti ob že vrisani poti sproti obkrožite po vrsti naselja (mesta in vasi), v katerih bomo imeli opazovalno mesto.

OPAZOVALNO MESTO ŠT. 1: Opazovanje mesta Murska Sobota (Mesta hiša in Park miru); dvojice

Opazovanje mesta in okolice posreduje veliko podatkov o sami pokrajini.

1. Odgovorite.
Oglejte si mestno hišo in zapišite zunanji videz hiše in okolice.

---

2. Obkrožite pravilne odgovore.
V Parku miru ste si ogledali naslednje:

- a) baročni grad
- b) ribnik
- c) najstarejšo hišo v Murski Soboti
- d) drevored
- e) najvišje drevo v Pomurju

OPAZOVALNO MESTO ŠT. 2: Opazovanje naselja Cankova (tip in funkcije naselja); dvojice

Cankova s svojo ponudbo zelo dobro skrbi za vaščane naselja.

1. Obkrožite.
Kateri tip naselja je značilen za Cankovo?

- a) samotne kmetije
- b) gručasto naselje
- c) razloženo naselje

2. Naštejte nekaj pomembnih funkcij, ki jih naselje ponuja svojim prebivalcem.

---

3. Razmislite in napišite, kateri problemi so vidni v naselju (center in park).

OPAZOVALNO MESTO ŠT. 3: Opazovanje naselja Puconci (razporeditev hiš in značilna dejavnost); individualno delo

Gručasto naselje Puconci s svojo ugodno lego privablja številne izletnike od blizu in daleč.
(separacija: ločevanje, izdvajanje; ločitev; ločevanje sestavin iz zmesi)

1. Obkrožite.
Kje predvsem so razporejene hiše ?

- a) ob cesti
- b) ob gozdu
- c) ob njivah

2. Odgovorite.
Katero dejavnost ste si še ogledali v naselju?

Zakaj je pomembna ta dejavnost?

---

3. S kompasom določite smeri neba.

OPAZOVALNO MESTO ŠT. 4: Opazovanje naselja Vaneča (tip naselja, vrste hiš v naselju in pomembna dejavnost); dvojice

1. Dopolnite (tip).

Vaneča je _____ naselje, ki leži nad Ravenskim in na južnih obronkih Goričkega.

2. Obkrožite in dopolnite.

Ali ima večina hiš poleg gospodarsko posloplje?

- a) Da   b) Ne

Katere vrste hiš ste še opazili v naselju?

- a) samotne kmetije
b) počitniške hišice

Ta vrsta hiš nakazuje, da je tu v zadnjem času postala pomembna gospodarska dejavnost, ki jo imenujemo _____.

3. Narišite panoramsko risbo.

OPAZOVALNO MESTO ŠT. 5: Opazovanje naselja Moravske Toplice (tipi hiš in ponudba naselja)

Razloženo naselje Moravske Toplice je pomembno tudi zaradi zdravilnosti in drugih dejavnosti.

1. Naštejte dejavnosti, ki jih naselje ponuja svojim gostom.

---

2. Odgovorite.

Kako je videti tipična panonska hiša?

OPAZOVALNO MESTO ŠT. 6: Opazovanje naselja Tešanovci (tip naselja in razporeditev hiš); individualno delo

Tešanovci s svojo podobo predstavljajo enkratni primer naselja na Ravenskem.

1. Obkrožite.

Kateri tip naselja je značilen za Tešanovce?

- a) gručasto naselje
b) razloženo naselje
c) obcestno naselje

2. Skicirajte.

Skicirajte vas, kot jo vidite.

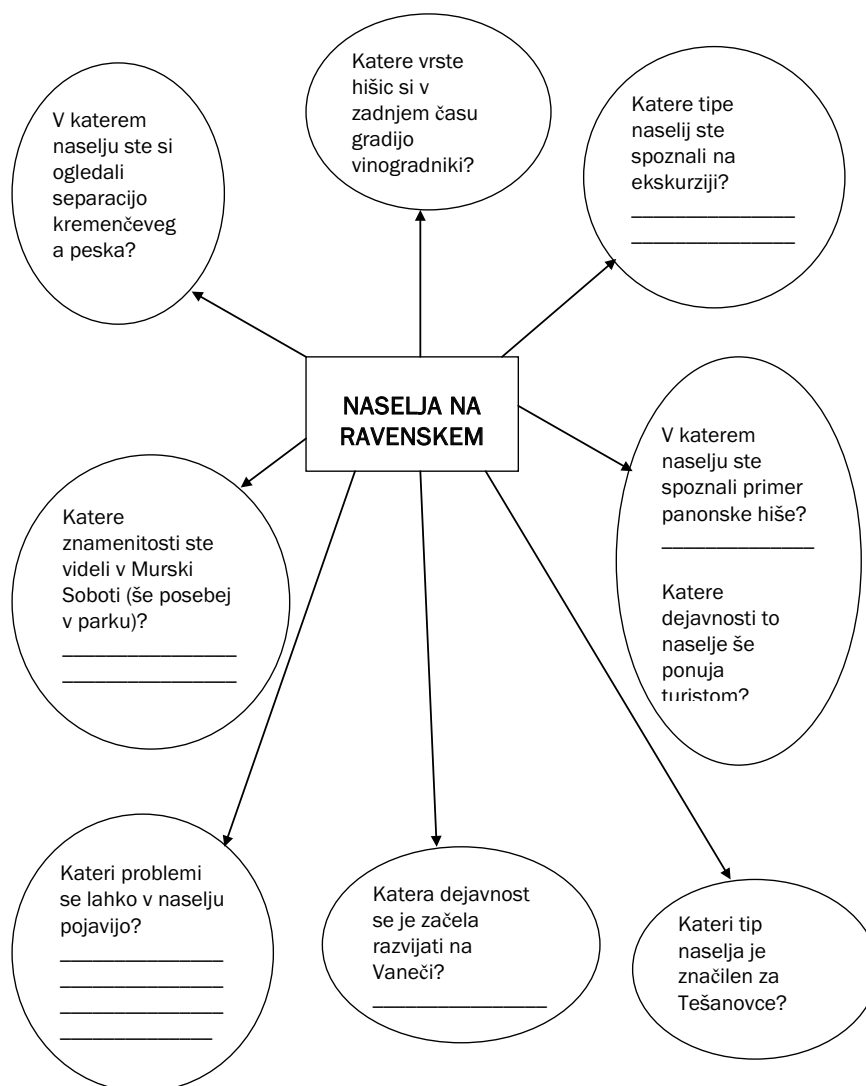
Vaša opažanja in mnenje o ekskurziji:

UČNI LIST ZA PONAVLJANJE

UČNI LIST ZA PREVERJANJE

- Na ekskurziji smo si ogledali različne tipe naselij. Povežite med sabo ustrezne pare.

gručasto naselje	Vaneča
razloženo naselje	Tešanovci
obcestno naselje	Cankova
- Dopolni.
V naselju _____ smo si ogledali separacijo kremenčevega _____. Največ gospodarskih poslopij smo videli v naselju _____, kjer so si vinogradniki v zadnjem času zgradili več _____. V Moravskih Toplicah smo si ogledali tip _____ hiše.
- Odgovorite.
a) Katere dejavnosti ponuja naselje Moravske Toplice svojim obiskovalcem?
_____

b) Kako je videti tipična panonska hiša?

---

c) Kako je videti mestna hiša in njena okolica?

---

d) Razmislite in napišite, kateri problemi se lahko pojavijo v naseljih, mestih ali v parku.

---

e) Kakšna je razlika med gručastim in obcestnim naseljem?
Navedite primer za oba.

Sklep

Učenec s šolsko ekskurzijo spozna Ravensko kot geografski prostor in razvija sposobnost opazovanja ter primerjanja tipov naselij. Prav tako spozna tipične panonske hiše, vrste hiš in si razvija občutek za prostorsko orientacijo. Nauči se skicirati naselje in je sposoben narisati panoramsko risbo naselja. Z ogledom naselja spozna, katere funkcije ima naselje in katere dejavnosti lahko ponudi turistom. Razvija sposobnosti samostojnega dela, geografskega izobraževanja in se navaja na uporabo virov ter na samoizobraževanje. Z lastnim presojanjem in kritičnim mišljenjem se spoprijema s sodobnimi problemi v mestu, naselju in parku.

Literatura

1. Kolnik, Karmen, 2011, Program osnovna šola, geografija, učni načrt, Ljubljana, Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
2. Mataj, Janez, 2007, Murska Sobota nekoč in danes, Murska Sobota, Franc-Franc.
3. Orožen Adamič, Milan, Perko, Drago in Kladnik, Drago, 1995, Krajevni leksikon Slovenije, Ljubljana, DZS.